

Evolutie van een honderdjarige

Van bouwambacht naar pure techniek

Het Vakblad voor de Bouwambachten behoort tot de eerste tien vakbladen die door de NV Nederlandsche Drukker- en Uitgeversmaatschappij C. Misset uit Doetinchem wordt uitgegeven.

Het bijzondere van de eerste vakbladen van Misset is dat toentertijd niet de zendingsdrang van een brancheorganisatie, maar de door de uitgever ingeschatte informatiebehoefte van een doelgroep de basis was voor de informatiestroom. Hierin onderscheidde Misset zich vanaf 1889 nadrukkelijk. De lezer wordt in de eigen taal aangesproken; onderwerpen komen uit de dagelijkse praktijk.

Cornelis Misset startte in 1873 met een handelsdrukkerij in Doetinchem, en dat is de enige oorzaak dat de streek nu zoveel uitgeverijgerelateerde ondernemingen telt. Het eerste vakblad, De Nederlandse LederIndustrie, verscheen in 1889, tien jaar na de eerste Graafschapbode, het nieuwsblad voor de Achterhoek.

Zoals bouwtechniek in 100 jaar evolueert, zo is ook de inhoud en de vorm van Bouwereld in de loop der tijd veranderd. In de eeuw van Vakblad voor de Bouwambachten naar de nieuwe Bouwereld zoals die er nu ligt, is er veel gebeurd.

Tekst: Eddy Buiting

Timmerlieden en metselaars konden in 1905 voor 77 cent per kwartaal de eerste nummers van het Vakblad voor de Bouwambachten op krantenpapier ontvangen. De redactie fungeert vooral als 'technisch vraagbord'. Al gauw volgen algemene beschouwingen over het ambacht, beginselen der meetkunde, aanbestedingen, faillissementen en een handgemaakte tekening van een tuinhuisje.

Vanaf 1910 krijgt de actualiteit meer ruimte. Prijs- en marktinformatie, maar ook bouwplaatsen in het land krijgen redactionele aandacht. Abonnees gebruiken de tien gratis verkregen advertentieregels bijvoorbeeld om aan materiaal of werk te komen: 'Biedt zich aan: bekwaam Timmerman, vrij van sterken drank'. Het blad surft mee op het succes van de uitgeverij, waar de ene titel na de andere verschijnt. In 1929 volgt de eerste gedaanteverandering: met de naam Vakblad voor de Bouwbedrijven richt Misset zich meer op de ondernemer.

1. Advertentiepagina uit 1910.
2. Vanaf 1929: Vakblad voor de Bouwbedrijven.
3. 1944; gedwongen fusie met Cobouw.
4. De oorlog voorbij: steunkleur op de voorpagina.

De tekeningen worden technischer, en de eerste foto's verschijnen; onder meer van het Van Nelle-complex, of het gebouw van de Nederlandsche Handelsmaatschappij. In deze periode is het blad ook gestart met het uitschrijven van de later beroemde prijsvragen voor beginnende ontwerpers; de eerste opgave is 'het ontwerpen van een winkelpui'. De eerste prijs bedraagt 45 gulden en een diploma. In 1936 bevat het blad twintig pagina's, en dat voor 1,50 gulden per kwartaal. Had uitgever Misset in 1915 nog de eer telefoonnummer 3 te hebben, dit jaar heeft de redactie met het nummer 341 maar liefs drie lijnen tot haar beschikking.

Gedwongen samenwerking

In de oorlogsjaren stokt het succes. Misset maakt net als de bouwbedrijven tijdens de bezetting zware tijden door. De uitgever en haar drukkerij vormen een strategisch belangrijke schakel in de propagandamachine van de Duitse bezetter. Ook de vakpers krijgt te maken met censuur en verbodsbepalingen. Misset kiest ervoor om zoveel mogelijk kapitaal in beheer, en bladen in stand te houden. Het Vakblad voor de Bouwbedrijven laat intussen zien hoe bouwwerken de bevolking kunnen beschermen en helpen, bijvoorbeeld door constructies van kelders toe te lichten. Maar ondanks de ellende lijkt er ook tijd voor verstrooiing via de later legendarisch geworden prijsvraag. Het drukken onder auspiciën is altijd een betwiste keuze geweest; voor de één een vorm van samenwerking met de bezetter, voor de ander behoud van werkgelegenheid, kapitaal, én bladen. In de drukkerij mag van de door de bezetter gesouffleerde directie niet meer over politiek worden gepraat. Door de papierschaarste worden concurrerende vakbladen gedwongen tot fusie. Op 14 januari 1944 verschijnt een veel dunnere 'De Bouwindustrie';

5

6

- 5. De tien gratis advertentieregels werden door de abonnees nuttig besteed.
- 6. Eind jaren twintig: de eerste foto's worden gedrukt.

3

4

een tijdelijke samenwerking van concurrent Cobouw (uitgever Ten Hagen) en Vakblad voor de Bouwambachten. Misset weet door lobbywerk in Den Haag de verschijningstoewijzing te verkrijgen. De begeleidende tekst bij dit gedwongen huwelijk spreekt echter boekdelen: 'Teleurstelling dat hun (...) bladen in het onze moesten worden opgelost. (...) Het is niet zeer waarschijnlijk dat de combinatie (...) in normale omstandigheden tot stand zou zijn gekomen. (...) Partijen pogen er het beste van te maken.' In augustus van dat jaar, voordat de hongerwinter toeslaat, gaat de stekker er al weer uit. Na de bevrijding in 1945 verschijnt het Vakblad voor de Bouwbedrijven slechts twee keer; de onderwerpen zijn duidelijk: wederopbouw en materiaalschaarste. Om hout te besparen wordt de lezers geadviseerd lichte vakwerken toe te passen voor houten spanten. De advertenties schreeuwen vrijheid: 'Wij staan weer voor u klaar'. De fusie was niet bepaald bevallen, en dat mocht de lezer weten ook: 'Noch wij, noch Cobouw hebben van deze fusie ooit enig plezier beleefd'. Met een knipoog: 'Maar over gebrek aan werk zullen we niet hebben te klagen.'

De naoorlogse periode kenmerkt zich vooral door technologische vooruitgang. Na een fase van automatisering wordt uiteindelijk afscheid genomen van het karakteristieke loodzetsel. Met nieuwere zetmachines, drukpersen en rotatiepersen verschijnt het vakblad in 1956 een echt tijdschrift op offsetdruk, mét een nieuwe naam. Bouwwereld is nu een handzaam blad op A5-formaat, met een focus die meer richting uitvoering en ontwerper gaat. Misset neemt afscheid van het krantenpapier; een nieuw tijdperk in bladenland dient zich aan. De abonneeprijs is 7 gulden per half jaar. De studieprijsvraag is nog altijd een stokpaardje. In 1964 heeft Bouwwereld 15.000 abonnees. Vanaf 1974 verschijnt het blad definitief tweeweekelijks. In de jaren zeventig werd een begin gemaakt met het organise-

ren van studiereizen. De eerste reis gaat naar het Verre Oosten. Het 75-jarig bestaan in 1979 wordt gevierd met een studiereis naar Mexico. Gloriejaren voor Bouwwereld, op dat moment het best gelezen blad in de bouwsector. Het themanummer beton van dat jaar is met 168 pagina's het dikste nummer ooit. Advertenties vliegen als warme broodjes over de toonbank. Ze worden zelfs geweigerd, omdat anders het nietje niet meer door het blad kan. Abonnees tellen 84 gulden neer voor Bouwwereld. De jaren die hierop volgen kenmerken zich vooral door een verdergaande professionalisering en commercialisering van het uitgeefbedrijf. In 1976 komt Misset volledig in handen van Elsevier. De uitgeverij scheidt zich af van het grafisch bedrijf en verschijnt uiteindelijk onder de vlag van het beursgenoteerde Reed Elsevier. De concernnamen veranderen van Elsevier Bedrijfsinformatie (1977) naar onlangs Reed Business Information. Misset is voor veel lezers en klanten echter nog altijd een gekoesterde naam. Ook de opzet, en daarmee ook de inhoud van Bouwwereld verandert mee. Marketingstrategieën nemen een steeds belangrijkere rol in bij het moderne uitgeefproces. Dat betekent ook dat de vormgeving en redactionele koers van Bouwwereld steeds regelmatig onder de loep worden genomen en worden vergeleken met maatschappelijke veranderingen en trends in de sector. Zo wordt de uitvoeringspraktijk voor de bouwondernemer in de jaren '80 ondergebracht in een apart katern, waaruit in 1990 Aannemer ontstaat. Zo verschuift een blad dat zich in beginsel richt op ambachtelijke vaklieden, langzaam in de richting van een vakblad dat zich meer richt op de bouwkundige kant van een bouwproces - de 'pure technéut' - en dat in een eigentijdse vormgeving met veel tekenwerk. Een oude dame kan dan al 100 jaar oud zijn; wie modern denkt, heeft de eeuwige jeugd.

7. 1960, nieuwe naam: Bouwwereld. Magazineformaat.

8. 1979, het Bouwwereld 75 jubileumnummer.

9. 1994; vormgeving in de geest van de tijd.

10. 2002; verschuiving richting strakkere vormgeving.

7

8

8

Een eeuw retoolen

Natuurlijk biedt de kennis en techniek van tegenwoordig meer mogelijkheden tot het wijzigen van vormgeving en redactionele opzet van een vakblad. Maar de hele geschiedenis van Bouwwereld laat een keur aan gedaante- en koerswijzigingen zien. Het Vakblad voor de Bouwambachten richtte zich vooral op de ambachtlieden. Met de groei van het aantal bedrijven was een sprong richting bouwondernemer (1929) logisch. De steeds technische wordende koers komt pas na de naamswijziging in Bouwwereld (1956) echt tot uiting. Het redactioneel uitgangspunt: het geven van praktische, technische informatie aan bouwkundig geschoolden. Niet alleen de uitvoerende bouwer, maar ook de voorafgaande schakels in de bouwketen krijgen vaker een plaats. Afgelopen 25 jaar was Bouwwereld een blad met meerdere petten op. De laatste retooling (2004) zorgt weer voor een duidelijke keuze. De pure bouwtechniek is de grootste pijler.

Ieder abonné

die er prijs op stelt, dat het Vakblad steeds in elk opzicht voortga, steune het door aanwinnen van nieuwe abonné's, waar en wanneer men er voor in de gelegenheid is.

Een aanbevelend woord of het ter inzage geven van verschenen nummers is vaak reeds voldoende.

Gaarne vergoeden we die moeite door aan hen, die ons

twee nieuwe abonné's

opgeven en er tevens voor ieder een jaar abonnementsgeld bijvoegen, **gratis en franco** toe te zenden een exemplaar van

Elk wat Wils.

LECTUUR VOOR DE HUISKAMER,

rijk geïllustreerd; honderden teekeningen met bijschriften, portretten, enz. enz.; 416 bladzijden groot 4° formaat; gebonden in keurig linnen stempelband; een sieraad voor elke boekentafel.

Nederl. Drukkers- en Uitgevers-Maatsj.

„C. MISSET“ Doetinchem.

11. Abonnementenwerving in 1906.

9

10

9